

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre . . . 4 .

Egészévre . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők.

Hirdetések, valamint nyiltéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.*

Ifjusági egyesületek.

A ki figyelemmel kíséri népoktatásunk eredményeit, megdöbbenéssel tapasztalja, hogy az állam, egyházak és testületek által hozott rendkívüli áldozatok s az iskolák és tanítók nagymérvű szaporodása dacára, 1890-től 1900-ig, tehát tíz hosszú év alatt az irni-olvasni tudók száma nem szaporodott még 7%-al sem. Évről-évre látjuk az iskolák fényes eredményről tanuskodó kimutatásait, de az élet keményen megcáfolja azokat. Mindnyájan kik ohajtjuk a haza boldogulását, szellemi és anyagi előhaladását, kérdezzük: mi lehet ez elszórtó jelenségnek az oka? Ha megfigyeljük Németország népoktatási berendezkedését, úgy találjuk, hogy ott minden leány férjhezmeneteléig s minden fiu katonáskodásának vagy házasságának idejéig, a szellemeket tekintve, papja és tanítója gondozása alatt áll. Nem csak a már tanultak megerősítése, hanem ismereteik gyarapítása tekintetéből is.

És mi történik nálunk? A gyermek alig tölti be 11-ik évét már kiveszik az iskolából, a leány szolgálni megy, a fiuk nagy része minden felügyelet és gondozás nélkül elzúllásnak indul, de ha nem is, tanításban igen kevés százaléka részesül. Pedig éppen nálunk, hol a népnél a legelemibb ismeretek is hiányzanak, de magyarnemzeti szempontból is, az állam különös gondozását kívánja meg a serdülő fiatal-ság. A kisdédóváról és népoktatásról szóló törvény megszabja az óvó- és a tankötelezett-

séget. Ezzel a gyermekek milliói, tehát a nemzet jövőjének zöme, a harmadik életévtől a 15 éves életkor betöltéséig, tehát 12. éven át a nemzeti népnevelés hatása alá vannak utalva.

A népnevelés legelső tagozata a kisdédóvár, mely a 3—6 éves gyermekeket imára, értelmes beszédre és énekre oktatja, tekintettel az értelem fejlesztésére, korukhoz mért testgyakorlattel és játékkal foglalkoztatja, testi és szellemi erejüket meg nem terhelő, de ügyességüket fokozó kézi munkára, valamint rendre, tisztaságra és illedelmes magaviseletre szoktatja. Egyik főfeladata a kisdédóvárnak, hogy a gyermekek foglalkoztatását összeköti a magyarnyelv, mint államnyelv ismertetébe való bevezetéssel.

A kisdédóvóból a hat éves kort betöltött tanköteles át lép az azzal szerves kapcsolatban álló elemi népiskolába, a hol a tankötelesek hat éven át, tehát 12-ik életévük betöltéséig oktatást nyernek a népiskolai törvény által megszabott kötelezett tanfolyamokban. Ezen idő alatt hazafias és vallás erkölcsi érzelmök folyton ápolgatván, elsajátítják a tanköteles gyermekek azon legszükségesebb alapismereteket, a melyekkel hazánkban, mint alkotmányos államban, a legegyszerűbb munka ággal foglalkozó egyénnek is bírnia kell, hogy jogaival élni, kötelességét tudatosan teljesíteni és az élet nehéz viszonyai között értelmesen helyt állani képes legyen.

Az elemi iskolából átlép a 12 éves életkorát betöltött gyermek az azzal ismét szerves kapcsolatban álló ismételő iskolába vagy iparos-

tanoncz iskolába, a mely három éven át, egyfelől tervszerű nevelés-tanítással megszilárdítja lelkében a nemzeti népnevelés alapozását, másfelől itt olyan elméleti, főleg gyakorlati elméleteket sajátít el, a melyeknek az életben, jövő élet foglalkozásában hasznát veszi.

Ilyen tervszerű, tizenkét éven át szervesen kapcsolt népoktatásból lép ki a 15-ik életévet betöltött ifjuság az életbe Németországon. Így kellene nálunk is, hisz a leirt szabályzat a mi tanterveinkből van ki írva, de sajnos, hogy mi csak írjuk, más államokban pedig megcselekszik. Még azon csekély ismeretnek is melyet az iskolában elsajátítanak, az ifjuság tulnyomó részénél nem mutatkozik hosszantartó és az életben is nyilvánuló hatása. — Az ifjuság éppen abban a korban lép ki a népiskolából az életbe, midőn a legfogékonyabb a jóra és rosszra egyaránt, ez utóbbi behatások pedig sokkal gyakoribbak és behatottabbak, semhogy azoknak az ifju tartósan ellenállni képes volna. Bekövetkezik az erkölcsi lazulás, számtalan esetben a maga veszes következményeivel.

Keresnünk kell a módokat, melyek által a nemzeti népnevelés kiváló becsü és fáradságos eredményét az életszámára megtarthassuk.

A vallás és közoktatási miniszter 1901 évi május hó 21-én 32.055 sz. a. kelt rendeletével az állami népiskolák gondnoksága részére kiadott utasítás 83 lap q | pont alatt az igazgató-tanítók kötelességévé teszi: „Mint hogy az elemi népiskolából 15-ik életévük betöltése után kilépő ifjaknak úgy hazafias és vallás-erkölcsi, valamint főleg a nem magyar ajku lakosság

„Petrozsény és Videke” tárczája.

A „Bánya”. (Folytatás.)

A bányásztnak, mint tudománynak ismertetését, kezdjük a bányászt jellemző ez emlék mondattal: szegényen születik és szegényen hal meg; de állandóan volt valami, a mi életkedvét föntartotta: a remény.

Reménykedés a bányászat fentartója most is mint volt régen, hajdan, a tudomány kezdő korában! Vagy a kutatás, a hasznosítható ásványok felkeresése, nem a reménykedés vezető kezén halad-e? s ha a tudomány, a geologia, a kőzet ismeret, vezetőül, támogatónál szegődött is a kutató bányász mellé, nem-e a remény az, a mi a munka kedvet felébresztí, fokozza és erősíti?

Ha azt keressük, hogy miként kutattak a régiek, messze vissza kell nyulnunk, vissza azon korba, hol a tudománynyelve még néma volt s a hol a véletlen és legfeljebb még az empiria játszott a vezérlő szerepet.

Alig természetesebb valami, mint az, hogy a régi bányász mindig azon tépelődött, miként valósulhatna egyetlen vágya, miként akadhatna leghamarább valamely gazdag érezesapásra, miként lehetne oly utakra és módokra akadni, melyek segítségével a gazdag bányaaladás régi vágya beteljesedne!

Miután folyton változó képződmények voltak szemei előtt, színes és színtelen, csillógó, fényes és fény nélkül való, kemény és lágy érczek és kőzetek, száraz

kőzetek vízesekkel váltakozva kerültek hegyetbontó kalapácsa elé, mi természetesebb, minthogy a tapasztalás és a régi természettudományok halvány sejtéséből oly esodálatos keveréke keletkezett agyában valóságból és természet-főlöttből, hogy abból más mint babona nem származhatott. A régi bányászok szentül hitték, hogy az ércz nő, hogy az egyik kőzet addig-addig módosul át más és más kőzetté, míg belőle végre is ércz lesz. El volt általánosan fogadva, hogy a föld mélységeiben a fém magva el van hintve, melyből aztán a nap, a hold, a csillagok és egyéb elemek befolyása alatt, természetes utokon, egyik ércz a másik után kifejlődik, nő.

Mint a hogyan a bor a legjobban terem, hol a kertek a hegyek déli lejtőin fekszenek, úgy azt hitték a régi kor bányászai, hogy a fémag is ott kél legjobban, ott terem aranyos érczeket, hol a hegység lejtője keletnek fekszik.

Miután az ércz nyoma gyakran hirtelenül eltűnt, a bányász legény erre egyéb magyarázatot nem talált, mint hogy a dolog nem ment egész természetesen, mert az ő fogalmával, melyet az érczek képződéséről magának alkotott, ez nem volt összeegyeztethető. Az ércz a régi kor bányászai szerint hirtelenül eltűnt, ha arra rossz nézésű ember szeme rátekintett, ha tolvaj vagy gyilkos abból egy darabkát elvett, vagy csak meg is érintett, ha a bányában az érczet hűtlenül kezelték, vagy hamis eskü folytán az igazi bányatulajdonosok birtokukból kiűzetek.

Hogy álomlátások is megjelölhessék a gazdag érezesapások helyét, az a régi bányászok előtt elvitázhatatlan dolog volt; az érczkeresés legelőkelőbb és leg-

megbízhatóbbnak mondott és tartott eszköze azonban a varázsvessző volt.

A varázsvessző gyenge, könnyen hajlítható vessző volt, a melyről azt vélték, hogy oly esetekben, midőn érzehely közelébe ér, bizonyos jellemző mozgás által ezek létezését elárulja. A varázsvesszőnek anyaga, alakja és kezelésének módja igen különböző volt és még a metszés és törés módját és idejét is különös szabályok írták körül. A metszés legalkalmasabb idejének a nagypénteket, az ekvinociumot s a karácsony estéjét tartották, voltak, kik a nap feljötte előtti időt választották; mások szerint csak akkor volt fogantatja a kutatásnak, ha a vesszőt meztelen férfi vágta. A vágásközben használt mondások többnyire vallásos imaszerű főhások voltak. Sokan azt követelték, hogy a vessző meg legyen keresztelve, mert ezen esetben ítéseinek száma a felkutatott telepnek a felszín alatti mélységét is megjelöli.

Sajnos azonban, hogy a varázsvessző nem mindenkinél kezében tette meg kötelességét is, hogy csak egyes, különös és titokzatos tulajdonokkal megáldott egyének kezében mutatott rá a föld kéreg alá rejtett kincsekre. Az ily szerencsés embereket a modern spiritisták mediumával lehet összehasonlítani, s a mint nem lehet minden ember alkalmas arra, hogy medium legyen, ép úgy nem lehetett mindenkire reá bízni a varázsvesszőt, mert egy régi bányászmondás azt valja, hogy: a varázsvesszővel kutató a vidéket bejárva az embereket megcsalja, megrabolja, Igen érdekes még az is a mit Trebra, a híres bányász, egy az ő vezetése alatt állott bányásznál

között az iskolában elsajátított magyar beszéd további begyakorlására az ifjúsági egyesületek nagy szolgálatokat tesznek, tanító társaival vállalva ilyen ifjúsági egyesületet alakít és abban az ifjúság tovább képzését előmozdítja.

Már több mint két esztendeje, hogy e rendelet kiadott s az állami iskola tanító-testülete itt Petrozsényben az ifjúsági egyesületet meg nem alakította, a gondnokság ezt észre nem veszi s a felsőbb tanügyi hatóság megalakítását nem szorgalmazza, holott, ha valahol az országban, úgy itt Petrozsényben fontos nemzeti misziót van hivatva teljesíteni.

1902 évi már. 22-én kelt rendeletében köteletségé teszi min. a kir. Tanfelügyelőségeknek, hogy az ifjúsági egyesületek működését állandó és éber figyelemmel kísérik és minden év végén kimerítő jelentést tegyenek azok működéséről s a felmutatott eredményekről, s kijelenti, hogy mindazon tanítókat, a kik az ifjúsági egyesületek szervezése és vezetése körül kiváló érdemeket szereztek, jutalomban fogja részesíteni. Hát a hunyadvármegyei tanítószág s különösen a petrozsényiek dotációja oly fényes, hogy nem reflektálnak a miniszter jutalmazására? A miniszter számít a tanítószág lelkes és buzgó tevékenységére s azon reményének ad kifejezést, hogy rövid időn a legtöbb állami iskolával kapcsolatban, minden nehézség nélkül szervezve lesz.

Főcélja ezen ifjúsági egyesületeknek, az ifjúság értelmi körébe illeszkedő népszerű előadások és felolvasások által, főleg a hazafias szellem és erkölcsi élet ápolása, a közhazsnu ismeretek népszerű, tehát egyszerű és világos terjesztése. Ezen ifjúsági egyesületek köréből minden felekezeti, avagy politikai kérdés, még a legesekélyebb vonatkozásban is szigorúan kizárandó.

Nem csak a kedély nemesítése, hanem az egyesületi élet vonzóvá tétele céljából is be kell abba venni a nemesen szorakoztató foglalkozást is. Tehát daloskör alakítása, vonzó színi előadások rendezése s az ifjúsági- és népkönyvtárnak bevonása, mind hathatós eszközök ezen egyesületek életképességére.

szolgálatban állott kutatóról mond. Ez az ember annyira fejedkedett, hogy oly helyeken, hol vesszője nem ütött, nem is engedte meg a munkát, midőn egyszer azonban keményen megbüntették ezért a felőrt, a vessző mindenütt ott ütött, a hol azt a főnök kívánta. Modern pszichológusok e tényben valószínűleg a szuggesztióknak új bizonyítékát fogják találni.

Ma a kutatást is tudományos alapon művelik s a mineralógia, a geológia, a telepismeret, a bányamérés vezetői a kutató bányászt nehéz, alapot vető munkájában.

Ma az aranyat keresők, nem a varázsvessző-űtéseit várják, hanem csakánnyal, kapával és mosóvályuval kezökből turják, vágják és mossák a folyók zátonyainak homokját.

Ma az aranyat vívő kvarcos helyek sziklavölgyeiben, e völgyek öbleiben és szorosaiban, e szorosok esekélyebb parti részleteiben ássák, turják a fővényt, mosnak az aranyat kutatók.

Ma nem találmokra, vagy babonás besugásokra hallgatva kutatják az ércz-, szén-, és sótelepek fekvő helyeit, de a telepeknek a föld felszínére kiérő hol tarjék, — hol árok szerű részeit, a telep kibúvákat keresik fel — s itt vágják be a kutató csakányt, ásót, vésőt és furót, itt ássák le a televény föld burkot vagy a földnek kincset rejtő, szilárd kemény, meg nem bontott öskérgét, óvatos munkával; itt tárják fel előre megállapított irányú kutató árkokkal vágásaikat; itt támadják meg az ércz-, szén-, és sótelepek tárházait, a hegység dombok szikla oldalait alacsony és keskeny, a telepek csapását következő és kereső, kezdetleges alagutszerű vágataikkal, a kutató tárokkal, itt hatolnak le, kutszerű bányaműveleteikkel, a kutató akná-

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Meghalt Kállay Béni** Bosznia és Hercegovina kormányzója és kettős monarchia közös pénzügyminisztere élete 64-ik évében f. hó 13-án Bécsben. A nagy államférfiut folyó hó 16-án helyezték örök nyugalomhelyére Budapestben.

— **Halálóvás.** Megyénket nagy veszteség érte. Bíró József, ki 1886 óta teljesítette lankadatlan buzgalommal megyénk székhelyén, mint belügyminiszteri s. titkár, a főispáni titkári állással járó teendőket Budapestben a „Vöröskereszt — szanotariumban” meghalt. az irodalmi téren is nagy tevékenységet fejtett ki. Több aktuális cikke jelent meg a volt „Hunyad” s később a „Hunyadvármegye” című lapokban. A pénteken délelőtt Dévára érkezett személyvonaton kísérték el tisztársai Vingárdra (Alsó-fehér m.) a hol szombaton nagy részvét mellett helyezték el a családi sírboltba.

— **Halálóvás.** Igaz részvételt osztunk Pelger Mihály köztisztviselőnek örvendő petrozsényi evang. lelkész. és Dr. Sáringer János volt petrozsényi s jelenleg kisújszállási főgymnasium tanár fájdalomban abból az alkalomból, hogy előbbítől a kedves gyermeket utóbbítól pedig a felejtethetetlen feleséget ragadta el oly fiatalon, élete tavaszán a kéréletlen halál. A bánatos szívű férj a következő gyászjelentéssel adta hírül az ötlet és kis leányát ért nagy csapást: Dr. Sáringer János főgymn. tanár, úgy a maga, mint Piroksa kis leánya, valamint az összes családtagok és rokonok nevében mély fájdalommal tudatja, hogy forrón szeretett kedves felesége Dr. Sáringer Jánosné szül.: Pelger Gizella életének 19-ik, házasságuk 2-ik évében 1903. év július 11-én d. u. 1 órakor Kisújszálláson elhunyt. Temetése az ev. ref. egyház szertartása szerint a háznál tartandó ima után július 13-án d. u. 3 órakor lesz. A szeretet emléke lengjen porai felett.

— **Új plébános.** Husek Gyula róm. kath. káplánt, kit Petrozsényben kiesítől a nagyig, felekezet és rangkülömbösg nélkül mindenki nagyrabecsülésével üdvözölt körül, — a püspök előléptette; kinevezte Csértés-Hondol plébánosává. Bár sajnáljuk, hogy községünk-ből távozik, jól rászolgált előléptetése alkalmából, midőn a derék lelkiatyát szívesen üdvözlöljük, kívánunk neki erőt, kitartást, hogy új állomásán is oly tiszteletet sikerüljön magának kivívnia, mint a melyet Petrozsényben kiérdemelt. Barátai és tisztelői 21-én a Grosz-féle vendéglőben búcsuestélyt rendeznek.

— **Felhívás** a Petrozsény és vidéke diákifjúságához! Kedves barátaink! Az egész országban méltó lelkesedéssel ünneplik a nagy Rákóczy emlékeztét; az ünnepségek egymást érik az ország nagyobb városaiban; mindenhol Rákóczy nagy szellemének áldoznak. A lelkesedésnek magával kell ragadnia a mi szíveinket is; hódoljunk és ünnepeljünk tehát mi is méltóan. Kevesen vagyunk ugyan diákok, de a mi köteletségünk a moz-

galom kezdeményezése. Reméljük és hisszük, hogy ifjú szíveink hazafias lelkesedését Petrozsény és vidéke polgársága örömmel fogja támogatni. Felkérjük tehát a Petrozsényben és vidékben tartozkodó egyetemi hallgatókat és középiskolai felső oszt. tanulókat, hogy a kezdeményezésben részt vegyenek s ebbeli szándékukat levélileg a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez beküldeni szíveskedjenek.

Hazafias üdvözléssel:
két egyetemi hallgató.

— **Jótekonyczélé** műkedvelő előadást rendez a petrillai ifjúság f. hó 19-én (vasárnap) este 8 órától kezdődőleg Petrilla-Deákbanán a Berkovits-féle vendéglő udvarán épített szinkörben. A tiszta jóvedelmét az ottani óvoda felszerelésére fordítják. Bokor Tivadar rendezésével színre kerül Szigligeti Ede 3 felvonásos népszínműve „A cigány”. Előadás után táncz lesz, melyhez a talpalaválót Péter Károly petrozsényi I-ső zenekara fogja játszani.

— **Ketten egy koporsóban.** A hetven éves Nye-gera György banitzai lakos halálát a felesége annyira a szívére vette, hogy ugyan azon napon, folyó hó 10-én, midőn látta, hogy a férje lelke elköltözött por-hüvelyéből szívészellődés érte. Az asszony is épen e napon fejezte be a hetedik ikset. Egy koporsóba helyezték mind a kettőt s úgy kísérték ki nagy részvéttel az öröknyugalom helyére, a temetőbe.

— **Pichler lovárdája** Petrozsényben július hó 18-án kezdte meg előadásait. A társulat 25 elsőrangú művész és művésznőből áll. Van saját zenekara és tíz darab kitűnően indomított lóva. Így hirdetik minden szegleten a hosszú színes plakátok. Állítólag csak rövid ideig tartozkodik községünkben, de azalatt szebbnél-sebb mutatványokat helyez kilátásba. Kóralaku hatalmas fedett sátra a volt marhavásártéren van felállítva.

— **Kicsérélik** az új tíz koronás papírpénzt. Alig élt három évet már is a biztos megsemmisülésnek néz eléje a tizkoronás papírpénz. Az osztrák-magyar bank elhatározása szerint, a hogy ezt a fővárosi lapok hozzák, ezeket a bankjegyeket, azon okból mert könnyű utánozni s e miatt igen sokat hamisítottak, — újjakkal cserélik ki.

— **Mi az igazság?** A igazság: akta. Az a hivatalos papíros; melyet a hivatalos urak teleirnek s hivatalból szétküldöznek. Igaz, hogy a hivatalos papírosokat emberek írják tele, s az emberek esetleg gyarlók is lehetnek, de a hivatalos igazság mindig hatalmas, erős. Ha valaki kétségbe merné vonni, imhő reá mutatnak az aktákra s mindenki elnémul. A szónok és hallgató közönség egyaránt megdöbben, mert hallja, hogy ott a hivatalos akta. Nagy részvételt vagyunk azon adózó polgártársaink iránt, kik ablakban diszló virágaik öntözésére mezőgazdasági eselédeteket tartván, azoknak balesetelleni biztosításáért évi 1:20 koronát kell fizetniök, mert gondolják meg hogy ha azok az ablakon kipottyano nyakukat szegik mitörténjék? de különben is kezökből a hivatalos akta, kár szónokolni és békétlenkedni.

kal, a völgyek alatt elhuzodó széntelepeknek, nagy mélységekbe rejtett hatalmas lerakódásaihoz, vagy gazdag ércesapásokhoz s nagy az öröm, ha az akna mélyéből kimerülő vödör fekete szénnel van tele, vagy az akna fenekéből kiszálló bányász csillogó ércdarabot mutat fel, kint várakozó, vele izdado fárado társainak.

S a hová a kutató bányász ásója, csakánya és létrája le nem ér, oda a földfuróval férköznek, a mely hosszú kötélre vagy rudazatra erősítve, magas furótornyok állványairól, kézzel, vízzel vagy gözzel hajtatik s ütve és forogva miködik, s e közben fárado társainak, gyémántos, buzogány szerű furókronaival bontja meg a földolajat, a szemet-, a söt- és a vizet rejtő földrétegeket.

S ha feltalálták a keresett arany érczeket, réz-érczelepeket, vasércztömsöket, tözeglerakódásokat, széntelepeket, sósziklákat, gyémántot rejtő görgeteg-rétegeket, gránátos-csilámos mezöket, borostyánkövet bórdo tengerparti fővényeket, hozzálátnak a találtaknak kiszédéséhez föld felett és föld alatt.

Aranyat-, ezüstöt vívő hegyeinket ma már alig támadják meg külső oldalukon, szédítő magaságban febegő állományokon dolgozó, mártír halálra szánt raboskodó munkás csoportokkal, mint elődeink, Dácia bányaromos béreibeiben.

Még a rézérczelepeket is csak nagy ritkán és csak a távol éjszakon szokás külső munkálatokkal művelni. Ilyen külső műveletek, a melyek telepítését és fenntartását évszázados gyakorlati, a szokás és talán a hely körülményei okolják meg, mely üregeikkel, inkább barlangokhoz, szédítő mélységükkel, beszakadt banya-

kamrák, vagy bedült aknák oduihoz, mint napszínti műveletekhez hasonlítanak.

Legszokásosabb nálunk a vasérczelepeknek külső fejtések után való lefejtése, mert vashegyeinket terász szerű fejtések után leghatásosabban támadhatjuk meg, kincseit legtermékebben fejthetjük le és szállíthatjuk el. Minden külső fejtésnél különben is először a telepet föld televény földréteget, homokot, görgeteg és a meddő sziklatörmeléket kell eltakarítani, a mi vagy kézzel, vagy kotrógépekkel történik, hogy e külső, ugynevezett leföldő munka révén, melyet kézimunka használása esetén, fejszével, csakánnyal, ásóval, kapával, szokás és kell végezni, az ép közet, a kincseket érő érczhez, vagy egyébként értékes nyers anyaghoz, szénhez, sóhoz, épületkőhöz lehessen jutni.

A leföldő munka által feltárt ércz-, vagy közettelepről, a törmeléket, a töreceset, külső takarító munka által takarítják el. A szabaddá tett nyers hasznosítható ásvány-anyag termelése, lefejtése képezi ezután a külső bányász munka feladatát és célját, mely munka a termelő közet-, föld- vagy ásvány-agy minősége, állósága, szívóssága, szilárdsága és településének különféle viszonyai szerint módosul.

Homok köveknél, paláknál, réteges közetekenél a fejtésmunkája főleg gyors, tömeges, olesó termelést ezélok s itt, a közetlapok épségbentartásának érdekében nagyrészt csak is csakány munkával és vasék munkával dolgoznak, — míg vas-, réz- és egyéb érczeknek külső fejtések után való termelésénél, inkább a furó-, véső-, vájó- és robbantó munkához folyamodnak.

(Folyt. köv.)

— **Sörivők öröme.** Minden sörivő igen jól tudja, hogy mikor a csapból a pohárba sört eresztenek, akkor a pohárból bizonyos mennyiség kicsorog s a csap alatt álló edénybe gyűl. Az ilyen kifolyt sör hamar megmelegszik és aztán keserű lesz. A kapzsi sörmérők, noha tudják, hogy az edényben összegyűlt állott sör az egészségre ártalmas, ezt a sört épen úgy kimerik, mint hordóban levőt. Egész pohárra valót nem adnak belőle, mert senkisémmé inná meg, de kisebb mennyiségben a csapból eresztett sörhöz keverik s így adnak tul rajta, megrontva a jó sört is. Ilyetén eljárásuk következtében mindig nagy volt a sörivők panasza, ám hiába, mert a bajon a hatóság nem ügykezett segíteni. Most azonban, úgy látszik, megváltozik a helyzet, hálá a belügyminiszternek, a ki igen helyes és dicséretes rendeletet bocsájtott ki. Ebben a rendeletben a miniszter kimondja, hogy a kifolyt állott sört, kocsmáros nyelven a ficzkót, kimérni nem szabad. Azt a kocsmárost, a ki e rendelet ellen vét s a ki a ficzkót a sörhöz adja, 100 koronáig terjedő pénzbüntetéssel sújtják. Ha pedig ilyen manipuláczió második ízben is rajta kapják, a pénzügyigazgatásnak kötelessége lesz az italmérési jogot megvonni tőle. Meghagyja a miniszter, hogy a kocsmárosok visszaélését a rendőrségnek, a városi és járási orvosoknak igen szigorúan kell venni s a vizsgálatot magánosok panaszára is megindítani. Most már csak az van hátra, hogy a hatóság a rendeletet kérés nélkül szigorral végrehajtsa, és hogy maguk a sörivők is a sarkukra álljanak, mert hát a vendéglősök ilyen visszaélése országos szokás, még pedig azért, mert abban a hitben éltek, hogy a ficzkó kimérése szabad. Leghelyesebb volna, ha a rendőrhatalóságok hamarosan szigorú teljesítenék kötelességüket s néhány erős ítéletet hoznának, mert hát az ilyen példák híre jobban elterjed, mint a rendelet tilalma.

— **Vizbefűt gyermek.** Jénajka Péterné kimpulujnyági lakosnő folyó hó 13-án ötéves leánykáját is kivitte a falu melletti rétre. Míg ő kapált, kis leánya virágokat szedgetett s lepkéket kergetett. Estefelé a gyermek eltűnt. Anyja abban a hitben, hogy mint máskor, a gyermek bizonyára most is haza ment, tovább folytatta munkáját; a késő estével egyszerre ért haza, midőn is meglepetve kellett szomorúan tapasztalnia, hogy egyetlen leánykája még nincs otthon. Végig kiabálva és sirva az utcákat hiába kutatta fel férjével együtt egész éjjel a legkisebb zugot is. Másnap reggel a Maderspach-féle rönkfogónál a famunkások a rönkök között az Oláh-Zsilben találták meg a szerencsétlen szülők gyermekének hulláját. Bizonyára, mikor az egyik utbaeső pallon át akart menni elszédült, beesett s a gyorsan rohanó megduzzadt folyó magával ragadta.

— **Utcusuzamlás.** Urikány község Felső Barbateny felőli részében a megyei út nagy része lecsuszott az Oláh-Zsilba. Helyesen tenné a körjegyzője, ha e tárgyban a megye sürgős intézkedését kérné. Ha e helyen éjjelre az utstest, addig a míg helyrehozzák, nem zárják el, szerencsétlenség is történhetik.

— **Méhészeti főfelügyelő Petrozsényben.** Abend András méhészeti főfelügyelő Petrozsényben a község háza tanácstermében a méhészeti okoszerű terjesztése érdekében folyó hó 17, 18 és 19-én igen érdekes és tanulságos előadást tartott. A miket mondott gyakorlatilag is beigazolta. A méhészettel foglalkozók és a tanügy emberei minden előadását szép számmal és nagy érdeklődéssel hallgatták végig.

— **Tanításnak meg ugatni.** Petrozsényben történt. Végrehajtást üzentek kutyaadó megfizetése irányában egy olyan adófizető polgárnak is, kinek háza tájékán két lábaúkan kívül más élő nem lebzelt. Megis jelent a magisztrátusban és ki is fizette a jogtalanul előírt eb-adót. Mikor a pánzeket nyugtató egy ezédulával megnyugtatta, udvariásan megkérte az urakat, hogy már ilyen ártatlanul ilyen ügybe belekevertek tanítsák meg legalább ugatni is. Hadd lássa az anyjok, hogy nem hiába dobta ki a 8 koronát. Vané a községnek ebnyilvántartása? Ha igen akkor miért lát járókelő uton-utfélen krávtáti nélküli kutyákat.

— **Megrongált utak.** A petrozsényi járásban irtoztos kárt tett mindenfelé a sok esőzés az utakban. Szurdok felé, mint lapunk mult számában is említettük, a Magyar-Zsilnak egyik elfajulása az illetékes építészeti közegnek elnézése és az időjárás segítségével oly erővel rontott az állami utak, hogy azon az okozott sérülések következtében a közlekedés több napig szünetelt; üres kocsival is csak nagy nehezen lehetett átgázolni. Ötödnápra a nagy sürgősen nem egy hanem két mérnök szált ki a központból a helyszínére, de azért a vizelvezető gát a vasúti hídtól az új vashíd irányában még mindig nincs felállítva s így az elfajulások továbbra is veszé-

lyeztetik úgy a partbirtokosok fekvéseit mint az állami utját és hidjait. — Petrillán a „Deák bányai” telepen felül a „Lónyai” hídig az egész útról leseperte a mult ősszel hordott kavicsot. E község erélyes jegyzője Vassi János és az előjáró nem vártak biztatást, hanem másodnapra igénybe véve a község összes közmunka erejét a hosszú utat két nap alatt újra jó karba helyezték és járhatóvá tették.

— **Haladás a mezőgazdasági téren.** Örömmel kell, hogy eltöltsön minden igaz hazafit, ha megfigyeli, miként halad mezőgazdaságunk mindinkább a modern belterjes gazdálkodás felé! Még 20 évvel ezelőtt az apáinktól átvett rég elavult gazdálkodási mód járta, de a viszonyok csakhamar megváltoztatták gazdáinkat arra, hogy elzárkózni a tudomány vívmányai előtt azt jelenti, hogy önmagunk akarjuk tönkretűtásunkat előidézni! Azóta nagyot fordult a világ! Elterjedtek a mezőgazdasági gépek és sutba dobtuk a régi trágyázási rendszert, elfoglalva méltó helyét a műtrágya. Hogy csak egyet említsünk, ki ismerte ezelőtt 20 évvel Magyarországon a Thomassalakot? Vajmi kevesen és ezek is csak olvastak belőle. Csak 1896-ban kezdték felkarolni ezen kitűnő és olesó műtrágyát és ha a fogyasztás nem is érte még el azt a mérvet, amelyet saját jól felfogott érdektünkben elérnie kellett volna, mégis őrvendetes, hogy a fogyasztás 7 év leforgása alatt csaknem megtízszereződött! Nem is csodálkozunk efelett, ha elgondoljuk mily áldást képez ezen minden talajon biztosan ható trágyaszor a mezőgazdaságra. Mint mindent ami jó, úgy természetesen a Thomassalakot is sokféleképpen hamisítják, miért is nem mulasztjuk el a gazdaközönséget figyelmeztetni, hogy bevásárlásainál óvatos legyen. Igen sok gazdától hallottuk, hogy a legkitűnőbb Thomassalak a csillag-védjegyű, amelyet a berlini Thomas-foszfátgyárak vezérképviselője, Kalmár Vilmos, Budapest, VI. Teréz-körút 3. hoz forgalomba.

CSARNOK.

A beteg anyja

Föl-föltűnsz, anyám, nekem,
Képed sokszor látom:
Lábbadozva, betegén,
Hosszú éjszakákon.

Ágyadnál a gyöngye mécs,
A mint meg-meglebben,
Mint egy éji jelenés
Tűnik képzetemben.

Félhomályu kis szobád
Árnyasabb lett tőle.
S látlak (annyi fényt csak ad!)
Vánkosodra dőlve.

Kék-eres fehér kézed
Gyöngre láztól reszket;
Homlokod ... az is rezeg,
A mint ráereszted.

Homlokod ... mint egy öreg
Hallgató kápolná;
Gondok, bús hullószereg,
Hessetek el róla!

Egy se mozdul! ... Vagy talán
Magat nem bocsátnád?
Mért szereted engy, anyám,
Gondjaid bús árnyát?

Oh szegény anyám, tudom,
Van miért aggódnod:
Homlokodon, arcodon
Értünk ez aggó gond.

Merre vannak gyermekid?
— Vihar szárnya vett föl,
S mint a lombot, messze vitt
Anyai szivedtől.

De éjfél az óra út ...
S kik napközbe szélgyűl:
Gondjaidban mind együtt
Összegyűlünk éjjel.

Mind az ágy mellett ülünk,
Ajkaidon csüngve:
Nem hiányzik közülünk,
Oh nem! egyikünk se!

Mindnyájunkat sorba részsza,
Sorsunkat kikérded:
Nincs-e bűnk? nem ért-e vész?
Szeretünk-e téged?

Oh! te hát az éjelet
Igy töltöd, nem alván?
Ezért vagy reggel beteg,
Bágyadt, gyöngye, halvány?

Mert az éji látomás
Bármi édes kép is:
Mint nehéz lidércnyomás
Kint hagy hátra mégis.

Oh anyám, ne tedd, ne tedd!
Hagyd a gondot, kérünk!
Drága nekünk életed,
Őrizd azt miértünk!

Mert ha téged, oh anyám,
Elfogyaszt a bánat:
Oh mihaszna ontanánk
Könnytengert utánad?

Élj, örülj, legyen nyugodt
Álmod éjelente.
— Angyalok, ti tartatok
Sátrat, őrt felette!

Sz.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.

Kiadótulajdonos: Figuli Antal.

Hirdetéseket mérsékelt áron elfogad e lap
Kiadóhivatala.

— Többszöri hirdetésnél kedvezmény —

Meghívó.

A „Petrozsényi takarékpénztár részvény-társaság”

1903 augusztus hó 8-án d. n. 5 órakor

saját helyiségében

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a t. részvényeseket az alapszabályok 48 §-ára való figyelmeztetéssel tisztelettel meghívjuk.

T á r g y:

Igazgatósági indítvány a pénztárnoki és napi-biztosi teendőkkel felmerült költségek díjazása iránt.

Petrozsény, 1903. július hó 16-án.

Az igazgatóság.

48 §. A közgyűlésen 1 drb. részvény után egy szavazattal bir minden részvényes, a ki részvényét a még le nem járt szelvényekkel együtt a közgyűlésre kifűzött határnap előtt 3 nappal a társaság pénztáránál Petrozsényben, vagy a hirdetményben e célra kijelölt más helyeken letette. Minden további részvény ugyan-ezen feltételek mellett szintén egy-egy szavazatra jogosít. A részvényes jogát személyesen vagy meghatalmazott utján gyakorolhatja.

Kiskorúak vagy gondnokság alatt állók csak törvényes gyámjuk vagy gondnokjuk, nők, férfi meghatalmazott utján gyakorolhatják jogukat.

A részvényes szavazati jogát a közgyűlésen csak akkor gyakorolhatja, ha mint részvénytulajdonos a részvénykönyvbe a közgyűlést megelőzőleg legalább 3 hó óta be van vezetve.

Szent Anna MALÁTALIKÖR a legjobb és legüdítőbb kellemes ízű és zamatos MALÁTAKESERÜ kiváló gyomor-erősítő turistáknak és vadászoknak kedvenc és nélkülözhetetlen itala. MALÁTACAKES kitűnő táp és teasütemény elsőrendű tanárok és orvosok ajánlják. Fenti készítmények mind tiszta malátával készülnek, kitűnő minőségűek, élvezetük kellemes és hatásban felülmúlnak minden ilyenmű gyártmányt.

Kapható eredeti csomagolásban
4-4 Petrozsényben: Grausam Károly czégnél.

Both János Petrozsény

Temetkezési vállalat Petrozsényben.

Midőn nagymérvű anyagi áldozatok árán létesítettem az új temetkezési vállalatot s berendeztem úgy, hogy elvállalhassam és elvállalhassam ma is temetéseket a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, — ezélen az volt, hogy megszüntessem azt a szörnyű drágaságot, amely elvezetett nem egyszer — felhasználva az ilyen szomorú alkalmat — a gyászoló családokkal.

Isten orvjon mindenkit csapástól, de ha már a kerülhetetlen végzet sújtott, miért ne fordulnánk ahoz a temetkezési vállalathoz, amely a legmagasabb kívánalmaknak is képes megfelelni és mégis a legolcsóbb.

Eppen ezért ufolag berendeztem üzletemet s állandóan készletben tartok: mindenféle egyszerű és finom ércz- és fakoporsókat, továbbá finom nickkoporsókat, szemfedeleket, koszorúkat, szallagokat stb. elvállalok mindenféle temetéseket, ravatalokat világítással együtt úgy helyben mint vidéken is és pedig a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig a legjutányosabb árakban. — Gyermekkoporsók 2 koronától feljebb, melyhez fejfakeresztet teljesen ingyen adok, nagynak 1 öl nagyságban 6 koronától feljebb 205 koronáig; egy temetéshez szükséges kellek, u. m. koporsó, szemfedel, párna, lepedő, gyermeknek 6 koronától feljebb, nagynak 12 koronától feljebb. Marványsíni gyermekkoporsók 2 koronától, nagykoporsók 6 koronától feljebb keresztel vagy fejfával együtt. A gyászeset megtörténte után nyert bármilyen öntetítésre — vidékre is — a legrovidebb idő alatt tisztelettel megteszem, a rendeltvényt átveszem és gondoskodom annak gyors és pontos kiviteléről.

Mely tisztelettel maradok:

Both János.

Petrozsény, a kórház mellett.

Sürgőnczim: Both János Petrozsény.

Kiadó lakás.

Petrozsény nagyközség legjobb és legegészségesebb pontján egy három szoba, konyha, kamara, gazdasági épületek, udvar és kertből álló lakás évi 200 frt. lakbérért azonnal használatba vehető.

Hogy kitől, azt megmondja a kiadóhivatal.

KÖNYVKÖTÉSZETEMET

az igényeknek megfelelően akként rendstem be, hogy minden esen szakmába vágó megbízatást a legpontosabban, legjutányosabban és a legmesszebb menő kívánalmaknak megfelelően teljesíteni képes vagyok. A legegyszerűbb- és legdiszesebb könyvkötészeti munkákat, szalagfelirat, aranyozásokat s e nemű diszmunkálatokat teljesítem s a n. é. közönség pártolását tisztelettel kérem:

FIGULI ANTAL.

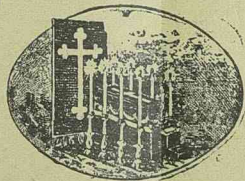
Színes cementlapok	
Örökös padlóburkolat	Építetők és háztulajdonosok figyelmébe:
	ajánlom az általam gyártott színes cementlapokat, melyek templomok, kórházak, mészáros- és hentes-üzletekben, valamint konyhák, folyosók, fürdők és bármely oly helyiségekben a melyek vagy nedvesek, vagy gyakran felmosandók, egyetlen is legjobb és örökös padlóburkolat készíthető.
	Minden bármely burkolatot felülmúl és ez uttal jutányos árban állítok elő ily burkolatokat, valamint ezen burkoló-lapokat Petrozsény Mátyás-utcai saját házomban darabonként is árusítom.
	Raktáron tartok keményfedköveket, lépcsőket, kútköveket járda és lábazati köveket.
	Sándor József.
Színes cementlapok	

Bérbe adnak két házat Lupényben.

Egymással, a főuton, a legszebb ponton van mind a kettő; az egyik a hol az állami iskola osztályainak egy része, a másik pedig a mely az áll. isk. igazgató lakásul volt beosztva.

Értekezhetni Boncsina Mihálylyal Lupényben.

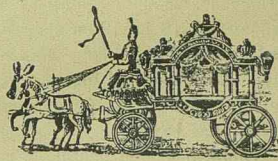
Minden vevő jogosítva van az árut (eredeti csomagolásban) az alant említett intézetben (Wien IX.) díjmentesen megvizsgáltatni.	
Az első Triesti Cognac párlati intézet (Destillerie.) CAMIS és STOCK BARCOLÁBAN TRIEST MELLETT ajánlja belföldi	
GYÓGY-COGNAC-ját	
mely francia módszer szerint készült és az általános ausztriai gyógyszerész egyesület kísérleti állomása ellenőrzése alatt áll.	
1/1 palack 5 korona	1/2 palack 2-60.
10 palack megrendelésénél 10% engedmény.	
Petrozsényben kapható Klein Mór örökösei fűszerkereskedésében.	
Minden vevő jogosítva van az árut (eredeti csomagolásban) az alant említett intézetben (Wien IX.) díjmentesen megvizsgáltatni.	

Sárosy József

Első Temetkezési Vállalat.

Petrozsény

elvéllal mindenféle temetéseket — vidéken is — és pedig a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig

A „TEMETKEZÉSI VÁLLALAT” Petrozsényben raktáron tart dús választékban ércz- és fakoporsókat, továbbá finom nickkoporsókat, sarkop-
hagot, mindenféle szemfedeleket, ércz-, mű-, és élővirág koszorúkat, szallagokat, viasz- és szurok faklyákat. Fakoporsók 2 kortól kezdve feljebb, érczkoporsókat gyermekeknek 14 koronától feljebb, nagynak 1 öl nagyságban 70 kortól feljebb 400 koronáig. Diszes öntöttvas sirke resztet, sirkerítéseket ugyszintén márvány sir-
emlékeket.

A „TEMETKEZÉSI VÁLLALAT”
Petrozsényben

elvéllal kápolnák, termek, szobák bevonását gyászszal, hullak elszállítását és hozatalát, szóval minden a temetéshez szükségeltető kellekkel.

Sürgőnczim: Első Temetkezési Vállalat Petrozsény.

A gyászeset megtörténtevel, a hozzátartozók bármilyen módon tett értesítésére — vidékre is — a lehető legrovidebb idő alatt a vállalat megbízottja tisztelettel teendő a rendelmény átvétele végett és gondoskodik annak gyors és pontos kiviteléről.

„TEMETKEZÉSI VÁLLALAT”

Petrozsényben

gyászkelemlék és gyászfatyolok nagyraktára.

Gyászruhák hölgyek és urak számára 12 óra alatt elkészíthetnek.

A legesékélyebb rendelménynél is gyors és pontos kiszolgálás biztosított.

Ny. Figuli Antal gyorsajtóján Petrozsény.